

Inleiding op de preek 26 zondag jaar a op 1 Oktober 2017.

Genade en vrede voor U allen, in de naam van de Eeuwige God die ons hier samenroept en die is Vader, Zoon en Heilige geest .

U allen welkom in deze zondagsviering.

Er zit alweer wat herfst in de lucht en we zijn vanmorgen weer met de maand oktober begonnen. In de zuidelijke landen, de tijd van de wijnoogst.

Misschien is dat de reden dat de mensen die ooit het lezingenboek hebben samengesteld, in deze tijd van het jaar de wijngaard centraal stellen.

Vorige week nog de werkers van het eerste en laatste uur, vandaag de twee broers die in de wijngaard aan het werk moeten en volgende week de baas van de wijngaard zelf die zijn dienaars stuurt om de opbrengst in ontvangst te nemen.

Iedere keer als Jezus ons weer een parabel vertelt, kunnen wij ons afvragen waar staan we zelf in dat verhaal. Het verhaal van vandaag over die twee zonen waarvan de een wel 'ja' zegt tegen zijn vader, maar toch 'nee' doet, en de andere zoon die 'nee' zegt maar toch 'ja' doet. Wie van de twee doet de wil van mijn Vader? We kennen het antwoord al . Natuurlijk is dat de zoon die aanvankelijk wel nee zegt , maar toch ja doet. Het lijkt bij het eerste gehoor een beetje op het vragen naar de bekende weg of het intrappen van een open deur.

Waarom vertelt Jezus ons dit verhaal dan?

Zoals we weten sluit Jezus niemand uit en ging hij om met mensen van allerlei slag , zo ook met tollenaars (belastingsbeambten) en met ontuchtige vrouwen (hoeren/prostituties) . En dat was helemaal niet naar de zin van de joodse religieuze leiders, die zich toch al ergerde aan het optreden van Jezus, en Hem op allerlei manieren probeerden te vangen op uiterlijkheden en formaliteiten.

Zo vroegen ze Hem : "Wat voor bevoegdheid heb je eigenlijk ,waar haal je het recht vandaan, om zulke dingen te doen"? . Jezus doorzag hun kwade opzet en in dit verband vertelde Hij hun deze parabel.

We willen daar straks verder over nadenken. Beginnen we deze viering met ons te stellen onder Gods aanwezigheid en vragen we daarna Hem en elkaar om vergeving voor ons voortdurend tekortschieten in de Kyriezang.

Overweging 26 zondag jaar a 1 oktober 2017.

De vraag die ons door Jezus in de evangeliëlezing wordt voorgelegd lijkt op het eerste gezicht- ik zei het al in de inleiding - te eenvoudig en te eenduidig om over te preken. Iedereen weet zonder aarzeling het goede antwoord wel. Natuurlijk : de zoon die eerst koppig nee zegt maar uiteindelijk toch het goede doet, die heeft de wil van de Vader gedaan. Niet de zoon die zijn Vader naar de mond praat, en het vervolgens in de daad laat afweten. Het is toch gewoon een kwestie van burgerlijk fatsoen dat we doen wat we beloven.

Het antwoord op de vraag van Jezus was daarom in eerste instantie voor de oudsten van het volk en de farizeeers met wie Jezus hier in gesprek is, ook heel eenvoudig. Het werd voor hen heel anders toen Jezus de schokkende constatering er aan toevoegde : “de tollenaars en publieke vrouwen die zich wel hebben bekeerd gaan eerder het Rijk van God binnen dan jullie”. Alsof Jezus hun wilde zeggen : jullie hebben misschien wel de mooie woorden bij de hand, maar jullie weten kennelijk niet wat die mooie woorden in de praktijk betekenen. Zij (de tollenaars en ontuchtige vrouwen)hebben eerder aan de oproep van Johannes de Doper tot bekering gevolg gegeven dan jullie. Dat was een rake boodschap aan hun adres, - Jezus prikt door hun buitenkant heen- wat ze maar moeilijk konden aanvaarden, en waardoor ze zich in hun eer en in hun positie door Hem aangetast, en bedreigd voelde.

Ons geloof is kennelijk meer dan een soort gedragsregeltje, geloven is een levenshouding. Er is heel veel over ons geloof te zeggen, ons geloof kent een rijke geloofstraditie en we kennen vele geloofswaarheden, maar de vraag is steeds weer wat zit daar eigenlijk achter? Geloof moet toch vooral in je hart zitten, in je handen en je aderen. Wie gelooft is opmerkzaam, kritisch als het moet. Wie gelooft blijft dicht bij zichzelf, is altijd mild in zijn oordeel naar anderen. Onze woorden moeten overeenkomen met wat we doen.

Ezechiël raad ons ook aan goed op onszelf te letten. Kom tot inkeer, zegt hij. Dat betekent luister nu eerst eens goed naar wat je zelf zegt, klopt dat nog met wat je doet? Is wat je belijdt ook wat je in praktijk brengt. Denk je nu echt dat Gods wegen krom zijn? vraagt Ezechiël aan ons. Het is niet aan ons God te beoordelen. Het enige wat wij kunnen doen , is proberen te handelen in rechtschapenheid.

Huub Oosterhuis zegt zoets ook op een heel andere manier in het ook door ons veel gezongen lied over het Licht : 'Taal alleen zal verwoesting zaaien, als die taal niet op het licht is geijkt'. Als ons geloof uit louter taal en teken gaat bestaan, lopen we de kans dat we ja zeggen maar het niet doen.

Op veel plaatsen in de bijbel komt die confrontatie tussen 'zeggen' en 'doen', tussen 'woorden' en 'daden' scherp naar voren. 'Niet iedereen die tegen mij zegt : Heer, Heer, zal binnengaan in het koninkrijk der hemelen, maar alleen wie de wil doet van Mijn Vader, die in de hemel is'. Of een boom kun je aan zijn vruchten kennen. Met andere woorden ; met goede bedoelingen alleen, kom je er niet, dat is niet voldoende. Alleen onze goede daden maken indruk op God.

Sophie van Bijsterveld (hoogleraar Religie, recht en samenleving van de Radboud Universiteit) werkt deze gedachten heel helder beschreven uit in het boekje OPNIEUW GELEZEN : hedendaagse schrijvers over de parabels uitgegeven bij het 100 jarig bestaan van onze parochie. Ze doet dat in het artikel : De kracht van het doen : de gelijkenis van de twee zonen.

Ze zegt o.a. : "Geloven is vooral ook een "werkwoord", met de nadruk op ons maatschappelijk handelen. De bijbel, het evangelie is daartoe een inspiratiebron. Geloven is veel meer dan het onderschrijven van een aantal leerstellige formuleringen, het doet allereerst een appel op ieder van ons tot handelen. De kerken hebben vanouds door hun diaconieën en charitas zich altijd al bijzonder ingezet voor de maatschappelijke noden. En nog steeds vertoont religieus geloof en het aangesloten zijn bij een kerkgemeenschap een positieve samenhang met maatschappelijke inzet".

Maar toch is deze parabel meer dan alleen een oproep om het goede te doen. Beiden zonen worden immers opgeroepen tot bekering. Ook diegene die ja zegt en ook ja doet. Dat betekent ook dat niemand van ons zomaar kan zeggen : Dus, ik zit wel goed, ik doe toch iedere dag al het goede. Ik doe al op allerlei manieren genoeg voor anderen. Wat kan ik dan nog meer doen? Denk niet te gauw zegt dit evangelie, dat je wel goed zit, en dat je geen bekering meer nodig hebt.

Niemand wordt ontslagen aan die voortdurende oproep tot bekering en om dicht bij zichzelf te blijven, om eigen doen en laten telkens opnieuw door het evangelie te laten bevragen. Waar bij iemand die nederige bereidheid ontbreekt om eigen leven steeds weer te verdiepen en af te stemmen op wat goed en waardevol is, loopt hij of zij het gevaar, (zonder daar wellicht zelf voldoende zich van bewust te zijn) te vervallen in zelfgenoegzaamheid en zelfverblindende of zelfoverschatting.

Aan de andere kant mogen we ook zeggen : niemand hoeft om wat ooit verkeerd ging in zijn leven zich veroordeeld of veroemd te voelen. Het enige wat een mens dan wel moet doen is zich bekeren.” Als iemand tot dat inzicht komt en zich afkeert van zijn slechte daden, blijft hij zeker leven : dan zal hij niet sterven “, aldus de profeet Ezechiël, in de eerste lezing.

Welke zoon zijn wij of hebben wij niet eerder toch ook iets van beiden zonen in onszelf ? Ik denk dat laatste, dat we van tijd tot tijd wel iets van beide zoons in onszelf kunnen herkennen .

Wij moeten trouwens ook helemaal niet willen uitmaken welke zoon de beste is, Jezus vraagt ons niet te oordelen, over niets en niemand. Onze oordelen en vooroordelen kunnen soms heel hardnekkig zijn. Allemaal hebben we van tijd tot tijd wel bekering en nieuwe kansen nodig. Het is daarom ook goed te luisteren naar de oproep van Ezechiël om ons zo nu en dan af te vragen of onze eigen wegen altijd wel zo recht zijn als we misschien denken!.

Moge de scherpte van beiden lezingen van vandaag ons helpen ons geloof levend en waarachtig te houden . amen